

Nr. 23, 6. jan. 2010

[Dansk arbejdsmarkedsdeltagelse i international top, side 1](#)

[Trods krisen holder udenlandske arbejdstagere ved, side 3](#)

[Aktivering i kommunale projekter virker ikke, side 5](#)

Dansk arbejdsmarkedsdeltagelse i international top

Danskerne har international topplacering, hvad angår befolkningens deltagelse på arbejdsmarkedet. Kun de over 60-årige skiller sig ud. Forklaringen skal findes i efterlønnen, siger professor Jan Rose Skaksen fra Handelshøjskolen i København.

Mere end 80 procent af danskerne deltager på arbejdsmarkedet. På nær blandt de over 60-årige.

Danskerne deltager dermed oftere på arbejdsmarkedet end borgerne i de fleste andre OECD-lande. Sammenligner man den

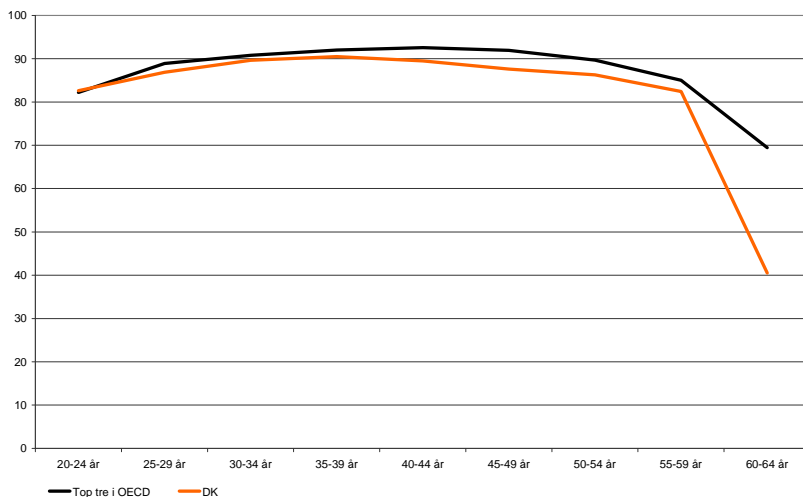
danske erhvervsdeltagelse med de tre lande i OECD, hvor erhvervsdeltagelsen er størst, ligger den danske erhvervsdeltagelse tæt på top tre for næsten alle aldersgrupper.

Ifølge den tidligere vismand professor Jan Rose Skaksen har den høje danske erhvervsdeltagelse været en forudsætning for finansiering af velfærdsstaten.

"Hvis ikke erhvervsdeltagelsen havde været så høj, skulle skattesatserne have været væsentligt højere for at finansiere det nuværende velfærdsniveau," siger han.

Andelen af befolkningen i arbejdsstyrken

Anm.: Top tre i OECD er opgjort som gennemsnittet for de tre lande med størst erhvervsdeltagelse. Top tre er opgjort for hver enkelt aldersgruppe. Det er derfor forskellige lande, der indgår i top 3 i de forskellige aldersgrupper. For de 60-64-årige er det Island, Sverige og New Zealand, der udgør top 3.

Kilde: OECD og Arbejdsmarkedskommissionens rapport, 2009

Den høje erhvervsdeltagelse betyder imidlertid også, at der ikke er mange reserver at tære på, når befolkningen ældes i de kommende år.

”Vi har allerede langt hen ad vejen hentet den økonomiske gevinst ved en høj erhvervsdeltagelse – og vi har allerede brugt pengene på det nuværende velfærdsniveau. Det skærper den udfordring, vi står over for i forhold til at finansiere velfærden fremover. Der er kun få reserver, der kan hentes ind i arbejdsstyrken,” siger Jan Rose Skaksen.

Reserve blandt de 60-64-årige

I én aldersgruppe er der dog en reserve. Det er blandt de 60-64-årige danskere, som har en langt lavere erhvervsdeltagelse end landene i OECD's top tre.

Den lave danske erhvervsdeltagelse blandt 60-64-årige betyder, at den danske statskasse, alt andet lige, årligt går glip af omkring 27 mia. kr. Sagt med andre ord ville den danske stats råderum være ca. 27 mia.kr. større, hvis de 60-64-årige deltog på arbejdsmarkedet i samme omfang som de 60-64-årige i top tre landene i OECD.

27 mia. kr. er mere end dobbelt så meget som de årlige udgifter til politiet. Og det svarer til omkring halvdelen af udgifterne til folkeskolen eller en fjerdedel af udgifterne til sundhedsvæsenet.

Jan Rose Skaksen peger på efterlønnen som hovedforklaring på den lave erhvervsdeltagelse blandt 60-64-årige.

”Hvis erhvervsdeltagelsen skal op blandt de ældre, må man indskrænke efterlønnen. Alternativt skal man lokke de ældre til at blive på arbejdsmarkedet med andre metoder – for eksempel med en skattefritagelse eller en bonus,” siger han.

Ifølge Jan Rose Skaksen er problemet med f.eks. skattefritagelser og bonus, at det koster penge for staten. Derved høster man langtfra den fulde økonomiske gevinst ved højere erhvervsdeltagelse, når man bruger disse redskaber.

Hvor kommer de 27 mia. kr. fra?

Hvis andelen af 60-64-årige danskere på arbejdsmarkedet stiger fra de nuværende 40 procent til 70 procent – som er gennemsnittet i de tre OECD-lande med størst erhvervsdeltagelse – betyder det ekstra skatteindtægter og sparede overførselsindkomster.

Hvis 70 procent af de 60-64-årige blev på arbejdsmarkedet og kunne finde beskæftigelse i samme grad som de 55-59-årige, ville beskæftigelsen stige med mere end 90.000 personer.

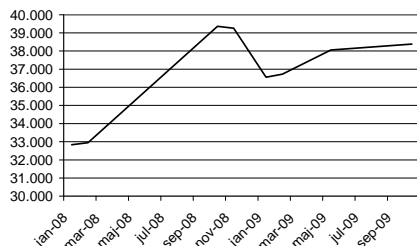
En person, der udskifter offentlig forsørgelse med beskæftigelse, bidrager, ifølge Finansministeriet, med i gennemsnit ca. 300.000 kr. ekstra til de offentlige kasser. Dermed vil 90.000 ekstra 60-64-årige i arbejde bidrage med ekstra indtægter til det offentlige på omkring 27 mia. kr. årligt.

Trods krisen holder udenlandske arbejdstagere ved

På trods af økonomisk krise og stigende arbejdsløshed er antallet af udenlandske arbejdstagere i Danmark stort set ikke faldet det seneste år. Derimod har arbejdstagerne skiftet branche. Det viser nye tal fra Arbejdsmarkedsstyrelsen.

I oktober 2009 var der godt 38.000 udenlandske arbejdstagere i Danmark. Det er kun 1.000 færre end et år tidligere. Udlændinge ser dermed ud til at holde ved trods den økonomiske krise.

Antal udenlandske arbejdstagere i Danmark

Anm.: Figuren viser antallet af udenlandske borgere med opholdsgrundlag og lønindtægt (minimum 1.000 kr. per måned fra samme virksomhed, hvoraf der betales arbejdsmarkedsbidrag) i Danmark fra januar 2008 til oktober 2009.
Kilde: Jobindsats.dk

Fra januar 2008 til januar 2009 steg antallet af udenlandske arbejdstagere ligefrem med omkring 4.000.

Det overrasker ikke Nikolaj Malchow-Møller, professor i økonomi ved Syddansk Universitet, at antallet af udenlandske arbejdstagere er stabilt over det seneste år.

”Udviklingen følger meget godt konjunkturerne og ledighedsudviklingen. Arbejdsløsheden er jo stigende men ikke tårnhøj i Danmark,” siger han.

Han peger på, at mange udlændinge har taget en mere permanent beslutning og måske bosat sig i Danmark.

”Der er en del omkostninger ved at starte på et arbejde i Danmark, og selvom man frygter at blive fyret, vil man typisk se tiden lidt an,” siger han.

Søger nye brancher

Det sidste år har flere og flere udlændinge forladt brancher, hvor mange er blevet fyret. Det er f.eks. byggebranchen og industrien. Derimod har flere udlændinge fået job i brancher, hvor der fortsat er mangel på arbejdskraft. Det gælder især branchen undervisning, sundhed og offentlig administration.

I byggebranchen er antallet af udenlandske arbejdstagere næsten halveret fra omkring 2.900 i oktober 2008 til 1.600 i oktober 2009.

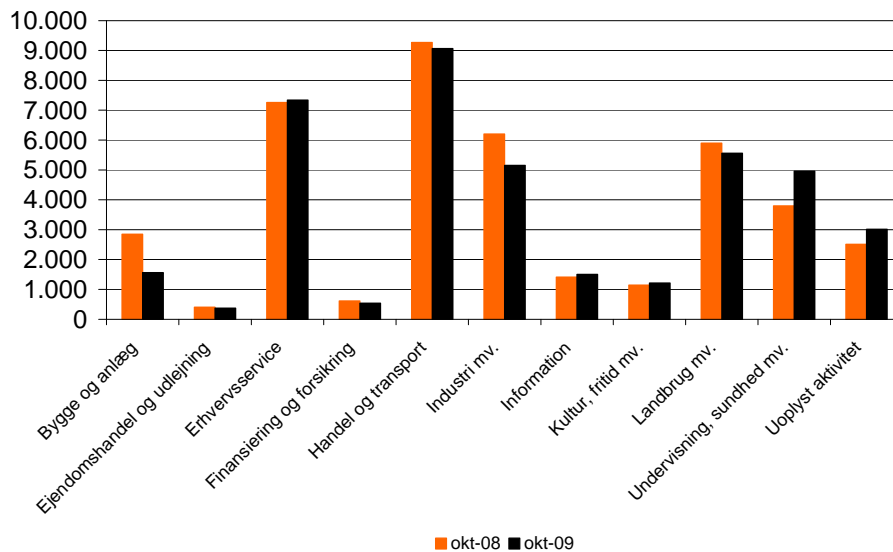
”Byggebranchen er meget konjunkturfølsom. Det drastiske fald skyldes muligvis, at arbejdstagerne i høj grad har været udstationeret til konkrete opgaver,” siger Nikolaj Malchow-Møller.

I branchen undervisning, sundhed og offentlig administration er antallet af udenlandske arbejdstagere derimod steget med knap 1.200 personer.

Ifølge Nikolaj Malchow-Møller afspejler det muligvis, at regionerne, der har ansvaret for sygehusvæsenet, har arbejdet intenst på at tiltrække udenlandsk arbejdskraft og måske haft held med det.

Antal udenlandske arbejdstagere fordelt på brancher, oktober 2008 og 2009

Anm.: Figuren viser antallet af udenlandske borgere med opholdsgrundlag og lønindtægt (minimum 1.000 kr. per måned fra samme virksomhed, hvoraf der betales arbejdsmarkedsbidrag) i Danmark fordelt på brancher. Modtager en person løn på minimum 1.000 kr. fra flere virksomheder/brancher indgår personen i opgørelsen i alle de pågældende brancher.
Kilde: Jobindsats.dk.

Buffer for arbejdskraftmangel

Nikolaj Malchow-Møller peger også på, at faldet i de konjunkturfølsomme brancher som f.eks. bygge og anlæg kan være udtryk for, at den udenlandske arbejdskraft kan bruges som en buffer i dansk økonomi.

”Den udenlandske arbejdskraft kan potentielt være med til at mindske dansk økonomis konjunkturfølsomhed, når udlændingene kommer i perioder med højkonjunktur, og tager hjem når det går nedad igen,” siger han.

Udenlandske arbejdstagere i Danmark

Antallet af udenlandske arbejdstagere i Danmark omfatter tre grupper:

- Udenlandske borgere med opholdsbevis og som har et cpr.-nummer.
- Udenlandske borgere med aktive arbejdstilladelser. Personer fra de nye EU-lande skulle i overgangsperioden fra 1. maj 2004- 1. maj 2009 have arbejdstilladelse for at kunne arbejde i Danmark. Fra 1. maj 2009 skal disse personer – på linje med andre udenlandske borgere – have et opholdsbevis til arbejde.
- Udenlandske arbejdstagere registreret i

Registret af udenlandske tjenesteydere og arbejdstagere (RUT). Det er f.eks. personer, der arbejder for udenlandske virksomheder som udfører opgaver i Danmark.

Følgende grupper indgår *ikke* i

opgørelsen af udenlandsk arbejdskraft:

- Udenlandske borgere som har fået tildelt ophold før 2004.
- Indpendlere, dvs. udenlandske borgere med bopæl i udlandet f.eks. Tyskland, som arbejder i Danmark.
- Nordiske borgere. Personer fra de nordiske lande skal ikke have opholdsgrundlag i Danmark for at kunne arbejde.
- EU-borgere, der ikke har opholdsgrundlag. EU-borgere kan arbejde i Danmark i op til tre måneder uden opholdsgrundlag.
- Selvstændige erhvervsdrivende, der ikke får udbetalt A-indkomst.

Aktivering i kommunale projekter virker ikke

Aktivering af langvarigt ledige via kommunale projekter virker ikke. Det bekræfter evalueringen af forsøget "Alle i gang".

Kontant- og starthjælpsmodtagere, som har været ledige i over et halvt år, forbedrer ikke deres mulighed for at komme i job, når de bliver aktiveret mere via såkaldte kommunale projekter.

Det er f.eks. projekter, hvor den ledige smører madpakker til kommunale institutioner, vedligeholder parker og udfører intern service i kommunen.

Det viser evalueringen af forsøget "Alle i gang", som Arbejdsmarkedsstyrelsen har gennemført.

Ifølge en af forskerne bag evalueringen, professor Michael Svarer fra Aarhus Universitet, er det slående, at aktivering i kommunale projekter ikke påvirker lediges chance for at komme i job.

"Den type aktivering gør hverken fra eller til. De aktiverede ledige kommer ikke hurtigere i job," siger han.

Alle i gang

I forsøget "Alle i gang" var aktivering via kommunale projekter den form for aktivering, som hyppigst blev brugt.

I forsøget fik halvdelen af de langvarigt ledige (deltagergruppen) en ugentlig samtale i jobcentret gennem en periode på et halvt år, mens den anden halvdel (kontrolgruppen) fik den normale indsats.

Samtalerne resulterede i, at 30 procent af deltagergruppen i forsøget blev aktiveret

via kommunale projekter, mens det samme gjaldt for omkring 20 procent af kontrolgruppen.

Andel i aktivering tre måneder efter forsøget "Alle i gang" begyndte

Type aktivering	Deltager gruppe	Kontrol gruppe
Kommunale projekter	32,8	22,6
Øvrig aktivering	15,8	15,7
Ialt	48,6	38,3

Anm.: Kommunale projekter dækker over særlig tilrettelagte projekter og særlig tilrettelagt uddannelse. Af evalueringen fremgår det, at deltagergruppen er mere aktiveret i perioden fra uge 3-32 efter forsøgets start. Tendensen fra uge 13, som er udvalgt her, går igen i alle ugerne.
Kilde: Kvantitativ evaluering af Alle i gang, M. Rosholm og M. Svarer, 2009.

Ifølge Michael Svarer er det svært at sige, hvorfor kommunerne aktiverer de ledige i kommunale projekter, selvom flere studier viser, at det ikke virker.

"Det kan ikke udelukkes, at den udbredte brug af denne aktiveringstype skyldes, at det kan være en god forretning for kommunerne," siger Michael Svarer.

Koster samfundet dyrt

Ikke nok med at aktivering gennem kommunale projekter ikke forbedrer de langvarigt lediges mulighed for at få job. Det koster også samfundet dyrt.

Det samfundsøkonomiske tab var 8.700 kr. pr. ledig i deltagergruppen, som særligt blev aktiveret mere via kommunale projekter.

"Resultaterne viser, at det er penge ud af vinduet at aktivere langvarigt ledige via kommunale projekter," siger Michael Svarer.

Om forsøget "Alle i gang"

I forsøget "Alle i gang" er målgruppen kontant- og starthjælpsmodtagere med mere end et halvt års ledighed bag sig. I gennemsnit har deltagerne i forsøget dog været ledige i næsten 4 år.

I forsøget fik halvdelen af de langvarigt ledige (deltagergruppen) en ugentlig samtale i jobcentret gennem en periode på et halvt år, mens den anden halvdel (kontrolgruppen) fik den normale indsats.

Evalueringen viser, at deltagergruppens intensive kontakt med sagsbehandlerne gør, at den ledige bliver aktiveret mere. Men den ekstra aktivering består kun af aktivering via kommunale projekter. Resultatet er, at deltagergruppen ikke kommer hurtigere i job end kontrolgruppen på trods af, at de er blevet aktiveret mere.

Læs mere om forsøget på: www.ams.dk